

Od frazeologije do frazeodidaktike – teorijske i praktične studije

Preuzeto iz : Sułkowska, Monika (2013). De la phraséologie à la phraséodidactique : études théoriques et pratiques. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, poglavlje Figement en didactique des langues étrangères (str. 115-134).

Prevela Sara Hunjak

4. Ustaljenost sveza riječi u didaktici stranih jezika

Percepcija, razumijevanje i usvajanje ustaljenih izraza materinskog jezika čini se prirodnim i nesvjesnim, no njihovo dekodiranje i učenje na stranom jeziku često je vrlo problematično, čak i za napredne govornike. G. Gross (1996, 11) tvrdi da su ustaljeni izrazi vrlo složeni za učenike stranog jezika jer oni uglavnom ne razumiju takve jezične strukture, iako vrlo dobro poznaju značenje svih njihovih leksičkih sastavnica. O. Diaz (1981, 94) drži da je idiomatski izraz za stranog govornika potpuna nepoznanica.

E. Roulet (1981) dodaje da usvajanje idiomatskog izraza učeniku neće biti korisno sve dok on ne postane sposoban prepoznati situacijske varijable, registar i razinu jezika u kojima bi se izraz mogao pojaviti. Međutim, E. Hallsteinsdóttir (1999, 83) napominje da bi svaka osoba koja uči strani jezik u isto vrijeme trebala razvijati i frazeološke kompetencije. One uključuju različite strategije dekodiranja i razumijevanja ustaljenih sveza. Sve navedeno jasno pokazuje da usvajanje i upotreba ustaljenih izraza na stranom jeziku nije baš tako jednostavno.

Različite vrste ustaljenih konstrukcija (idiomatski izrazi, kolokacije, paremije, itd.) predstavljaju uvriježeni kamen spoticanja pri učenju stranih jezika. Ustaljeni izrazi obuhvaćaju različite tipove višerječnih struktura (usp. poglavlje 1. i 2.) koje su obilježene različitim stupnjevima ustaljenosti i semantičke neprozirnosti. Uslijed toga, ovoj kategoriji pripadaju konstrukcije koje neizvorni govornici mogu lako prepoznati, ali i konstrukcije koje im predstavljaju problem zbog toga što odnos pozadinske slike i značenja nije dovoljno očigledan. Iako poznaju i razumiju značenje svih leksičkih sastavnica koje formiraju idiomatski izraz, neizvorni govornici često ne mogu shvatiti sveukupno značenje izraza zbog čega im izraz djeluje poput zagonetke. Na

primjer, *cordon-bleu, tenir tête, à bon chat bon rat...* Nema sumnje da je poznavanje ustaljenih i idiomatskih struktura apsolutno neophodno kako bi učenik dosegnuo visoku komunikacijsku kompetenciju, kako usmenu, tako i pisanu, posebice zbog toga što je učestalost frazeoloških jedinica prilično visoka u svakom jezičnom sustavu (usp. poglavlje 1.). Važnost ustaljenih struktura u procesu usvajanja bilo kojeg prirodnog jezika daje nam za pravo naglašavati potrebu za razvijanjem frazeološke kompetencije kako na razini percepcije tako i na razini produkcije (usp. poglavlje 5.).

4.1. Ciljevi i zadaci frazeodidaktike

Frazeodidaktika, ili **metodika frazeologije**, znanstveno je područje koje je do danas slabo istraženo. Termin je sam po sebi, kao i njegovo značenje i područje primjene, slabo poznat većini didaktičara i nastavnika jezika. To je domena koja se još uvijek formira i koja spaja različite aspekte frazeologije, primijenjene lingvistike i didaktike. Frazeodidaktika se bavi podučavanjem ustaljenih izraza u sklopu usvajanja živih jezika, kako materinskoga, tako i stranog. Kao što navodi I. González Rey (2010), frazeodidaktika se ne definira samo prema predmetu proučavanja nego i prema ulozi koju traži u didaktici stranih jezika u kojoj frazeologije gotovo da i nema. Uostalom, frazeodidaktika se očigledno nadovezuje na frazeologiju, znanstvenu disciplinu koja već posjeduje dugu povijest i golemu tradiciju (usp. poglavlje 1.2.).

Sam termin *frazeodidaktika* germanskog je porijekla (*Phraseodidaktik*), a usvojen je uglavnom zahvaljujući radovima H. H. Lügera (1997), H. H. Lügera i M. Lorenza Boujrota (2001) te S. Ettingera (1998).

Kao znanstvena domena, frazeodidaktika vrlo je mlada i slabo poznata disciplina. Nastala je prije svega pod utjecajem radova P. Kühna (1985, 1987, 1992) koji joj je dodijelio naziv i drugih njemačkih jezikoslovaca, kao što su S. Ettinger (1998), R. Hessky (1992), H. H. Lüger (1997) koji su s vremenom doprinijeli njezinom jačanju.

Prije nego što se utemeljila kao zasebna disciplina, frazeodidaktikom su se bavili tek pojedini jezikoslovci i didaktičari koji su obraćali pozornost na potrebe učenika. Prvi koji je to učinio bio je C. Bally, otac frazeologije (Bally, 1909, 73.) On ističe da se upravo zahvaljujući stranom jeziku postajemo svjesni prisutnosti prethodno stvorenih elemenata u L1.

„Proučavanje nizova riječi i općenito svih frazeoloških skupina je vrlo važno za razumijevanje stranog jezika. A korištenje netočnih nizova ukazuje na to da se govornik ne može služiti jezikom na razini naprednog korisnika ili da ga je učio mehanički“ (Bally, 1909, 73.)

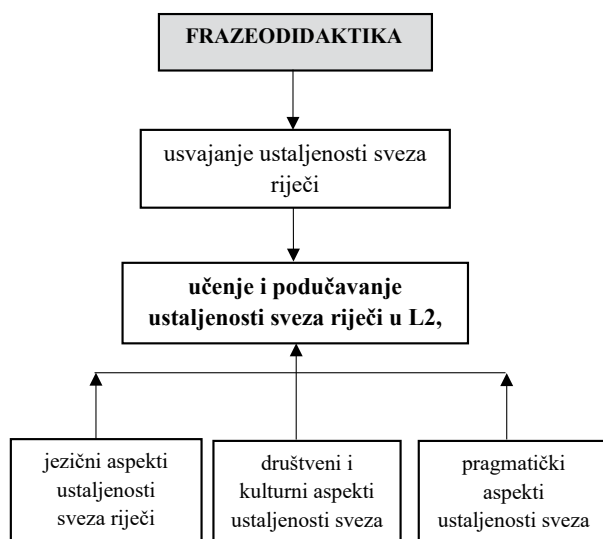
[...]

Frazeodidaktika, ili metodika ustaljenih izraza, nema dugu tradiciju u metodici podučavanja materinskoga kao ni u metodikama stranih jezika. Diljem svijeta, u metodikama materinskog jezika frazeologije gotovo da i nema, osim u zemljama koje su napredovale prema pitanju frazeoloških istraživanja. Za primjer može poslužiti Rusija, gdje se, posebice na sveučilištima, još od 70-ih godina 20. stoljeća frazeologija podučava kao zasebna disciplina (usp. Kótova, 1998, 251). Francuska je 1985. godine frazeologiju na teorijskoj razini uvela na više razine studija (Sveučilište Rennes 2), kao i Španjolska koja na brojnim sveučilištima frazeologiju nudi na razini doktorskih studija. Dakle, u frazeodidaktici postoji velika praznina koju treba popunjavati već od ranog učenja jezika, bilo materinskoga ili stranog.

Temeljni cilj frazeodidaktike metodika je frazeologije u širem smislu, odnosno, podučavanje i učenje svakog elementa koji se smatra frazeološkom jedinicom, a to su idiomatski izrazi, kolokacije i paremije. Ustaljeni izrazi trebaju se podučavati na materinskom jednako kao i u stranom jeziku, i to akcijskim pristupom koji podrazumijeva sve aspekte komunikacijskih vještina (jezične, sociolingvističke i pragmatičke).

Frazeodidaktika proučava mehanizme usvajanja ustaljenih izraza svih oblika u materinskom jeziku, kako bi se potom mogla usmjeriti na njihovo podučavanje i učenje na stranom jeziku. Zbog toga je metodika frazeologije usmjerena na sve što je povezano s učinkovitim podučavanjem i učenjem ustaljenosti sveza riječi kao jezičnoga, društvenog, kulturnog i pragmatičnog fenomena stranih jezika.

Ciljevi i područja primjene frazeodidaktike mogu se pojasniti uz pomoć sljedećeg prikaza (slika 4.1.):

Slika 4. 1. Ciljevi i područja primjene frazeodidaktike

Kao što navodi I. González Rey (2007), ustaljeni izrazi nalaze se na pola puta između leksika i gramatike. Prema tome, oni zapravo nisu dio ni jednog ni drugog, već su rezultat susreta leksičkih, sintaktičkih i semantičkih sastavnica te zahtijevaju posebnu pozornost.

Pri procesu podučavanja, prikladno je, čak i prije jezičnih prikazati socio-kulturne i pragmatičke sastavnice izraza jer njihova društvena vrijednost ima prednost nad vrijednošću leksičkih jedinica. To posebno dolazi do izražaja kada uspoređujemo izraze u više jezika. U okviru sociolingvističke dimenzije, podučavanju rutinskih formula i osnovnih izraza treba prethoditi relevantno objašnjenje svakodnevnih obiteljskih, društvenih i profesionalnih situacija u kojima se ti izrazi koriste. Što se tiče figurativnih izraza i paremija koje se koriste u pisanom obliku, potrebno je „pripremiti teren” na način da se navedu ključni podatci (kulturni, biografski, povijesni, itd.) koji pojašnjavaju značenje i upotrebu izraza. Naposljetku, za kolokacije važna je opća priprema koja omogućuje razvijanje učenikove sposobnosti za njihovo svladavanje.

Prema pragmatičkoj dimenziji, cilj koji se želi postići u podučavanju živih jezika je uspostavljanje aktivne kompetencije. Ova vrsta kompetencije iziskuje dug proces učenja ustaljenih izraza kako bi se postigla određena razina ovladanoosti. Bez poticaja u trenutku ranog učenja jezika ne može se steći prirodna i spontana upotreba izraza koja se očekuje na samom kraju učenja jezika.

Konačno, jezična obrada samih ustaljenih jedinica bi se trebala provoditi na temelju dvaju stajališta:

- prvo, u vezi sa sustavom jezika kojem pripadaju,
- drugo, u vezi s vlastitim sustavom.

Prvo stajalište nalaže transcendentan pristup koji ustaljene strukture promatra kao normalne i uobičajene jezične strukture, dok drugo stajalište podrazumijeva imanentan, dubinski pristup koji će istaknuti specifične osobitosti koje ustaljene izraze razlikuju od ostalih jezičnih struktura.

[...]

4.3. Problematika ovladavanja ustaljenim izrazima

Ovladati jezikom ujedno znači i ovladati kulturom, a to se može postići poznavanjem ustaljenih izraza. Ipak, nema sumnje da su ustaljeni izrazi za mnoge izvor poteškoća u učenju stranog jezika.

L. Wéry (2000) govori o trima hipotezama koje bi mogle objasniti poteškoće koje nastaju pri korištenju ustaljenih jedinica i njihovom ovladavanju.

Prva poteškoća, prema njemu, proizlazi iz komunikacijskih kompetencija koje zahtijevaju korištenje idiomatskih kalambura. Znanja i vještine koji su potrebni za razumijevanje idiomatskih izraza vodi dobrom poznavanju pet mikrokompetencija H. Boyera (usp. poglavlje 4.1.), pogotovo dvjema posljednjim, sociopragmatičkoj i etno-socio-kulturnoj koje su učenicima francuskog kao stranog jezika ujedno i najteže za svladati. Razvoj dviju posljednjih mikrokompetencija iziskuje ne samo široko poznavanje jezika, već i česte boravke u inozemstvu ili korištenje kvalitetne medijske podrške (satelitske televizije, širokopojasnog interneta...).

Druga poteškoća koju spominje L. Wéry (2000) nedostatak je motivacije za ovo područje većine učenika. No, valja naglasiti da u posljednje vrijeme reklamne poruke potiču učenike na traženje objašnjenja nekog izraza.

Treća hipoteza koju spominje L. Wéry (2000), a koja bi mogla opravdati poteškoće u metodičkom pristupu idiomatskim izrazima nedostatak je „produktivnih” alata za slikovne izraze i višeznačne pojmove iz svakodnevnog života. Zapravo, za rad s idiomatskim izrazima, učenici imaju na raspolaganju prije svega pomoćnu literaturu, primjerice „rječnike”. U njima su izrazi navedeni određenim redoslijedom i obično služe samo za razumijevanje značenja. Oslanjajući se na takvu vrstu podrške, učenici najčešće ne uspijevaju

samostalno proizvesti ustaljene izraze. Materijala koji bi potaknuli razvoj produktivnosti u frazeologiji ima jako malo.

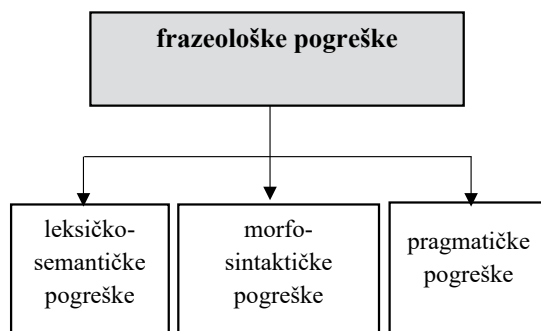
L. Zaręba (2004b) navodi da idiomatski izrazi učeniku predstavljaju veliki problem zbog nekoliko specifičnih čimbenika:

- duljine svoje forme,
- leksičkih i stukturalnih nepravilnosti,
- nedostatka izvanjezične motivacije,
- potrebe za pamćenjem besmislenih označitelja

Štoviše, svladavanje idiomatskih izraza obuhvaća dva aspekta komunikacijskog procesa: razumijevanje, odnosno dekodiranje frazeoloških jedinica i proizvodnju, odnosno njihovo kodiranje, a koji su jednako važni i predstavljaju različite metodičke probleme.

Ako govorimo o ovladavanju ustaljenim izrazima, treba istaknuti i problem **frazeoloških pogrešaka**. Veliki dio pogrešaka koje čine učenici učeći frazeologiju stranog jezika nastaje zbog učenikove jezične kompetencije s jedne te zbog inherentnih značajki ustaljenih izraza s druge strane. **Pogreškom** se ovdje smatra kršenje pravila, kao i odstupanje od norme koje nije uzrokovano stilom (usp. Polański, 1993; Laskowski, 2003b).

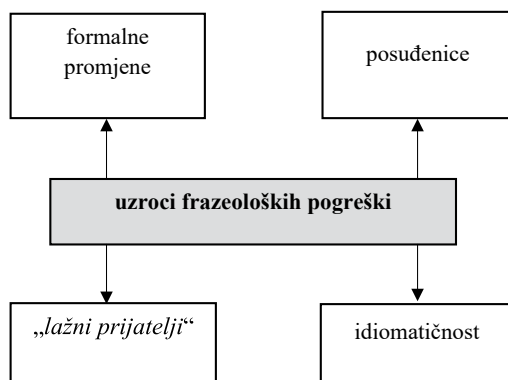
Moguće je razlikovati **tri vrste frazeoloških pogreški** (Laskowski, 2009) koje možemo prikazati kao na slici 4.3.:

Slika 4.3. Vrste frazeoloških pogreški

1. **Leksičko-semantičke pogreške** nastaju zbog upotrebe ustaljenog izraza u neodgovarajućem kontekstu ili zbog promjene njegovog značenja.
2. **Morfosintaktičke pogreške** odnose se na „zloupotrebe” na morfološkoj ili sintaktičkoj razini.
3. **Pragmatičke pogreške**, pak, nastaju zbog upotrebe frazeologizma u neprikladnoj situaciji.

Frazeološke su pogreške **različitog podrijetla**. Prema A. Markowskiju (2002), pogreške često nastaju zbog toga što učenici mijenjaju oblik frazeologizma. K tome, frazeološke pogreške jednako su tako povezane s mehanizmom posuđivanja frazeologizma iz drugih jezika i kalkovima koje stvaraju učenici te s fenomenom zvanim *lažni prijatelji* (usp. Lüger, 1997, 85). Frazeološke pogreške ponekad može izazvati idiomatičnost ustaljenih izraza što znači da učenik, nakon što je pogrešno razumio idiomatsko značenje izraza, upotrijebi taj isti izraz na pogrešan način. Uzroke frazeoloških pogreški možemo prikazati kao na slici 4.4.:

Slika 4.4. Uzroci frazeoloških pogreški

4.4. Kontrastivne frazeološke studije i njihova uloga u frazeodidaktici

Kontrastivna lingvistika znanstvena je domena koja igra značajnu i neizostavnu ulogu u nastavi stranih jezika. *Grosso modo*, komparativna lingvistika proučava sličnosti i razlike prirodnih jezika što je vrlo važno za njihovo učenje i podučavanje.

Dakle, **kontrastivna frazeologija (komparativna ili višejezična)** usmjerena je na suprotstavljanje i usporedbu ustaljenih izraza različitih prirodnih jezika.

Kontrastivna frazeologija razvija se od druge polovice 20. st. i danas je vrlo aktualna, posebice zbog toga što prirodno odgovara interesima i potrebama koji se javljaju tijekom prevođenja i učenja jezika.

Ciljevi komparativne frazeologije brojni su:

1. pridonosi opsežnoj leksikografskoj analizi što u praksi rezultira izradom različitih vrsta višejezičnih rječnika,
2. s obzirom na to da otkrivaju zajedničke kulturne i povijesne izvore, kontrastivne studije doprinose razumijevanju prirode i porijekla jezika,
3. isto tako, takve analize daju jasniji uvid u ono što je uobičajeno i promjenjivo u načinu razmišljanja ljudi iz različitih društveno-kulturnih sredina.

Prirodni jezici, koji su stoljećima bili pod velikim utjecajem različitih društveno-kulturnih čimbenika, ponekad se razlikuju ne samo na komunikacijskoj razini, već i na konceptualnom planu što kontrastivne analize čini još kompleksnijima.

Komparativne frazeološke analize vrlo su zahtjevne (usp. npr. Sułkowska, 2003). Načini formiranja i razvoj ustaljenih sveza (osim kalkova i posuđenica) različiti su u svakom prirodnom jeziku. Štoviše, iz komparativne perspektive istovjetnost i podudarnost frazeologizma samo je djelomična zbog razlika na strukturalnoj, gramatičkoj i sintaktičkoj razini jezika.

Govoreći o kontrastivnoj frazeologiji, potrebno je pojasniti i pitanje **idiomatičnosti**. Prema komparativnim studijama, idiomatski izraz (također zvan idiom, fr. *idiotisme*) ustaljena je struktura koja je svojstvena određenom jeziku i koja ne posjeduje frazeološke ekvivalente u drugim jezicima. Spomenuvši pojam idioma, zakoračili smo na široko područje **frazeološke ekvivalencije** koja je neizbježna u kontrastivnim studijama. Pojam ekvivalencije, o kojem su raspravljali i filozofi i jezikoslovci, još uvijek nije jednoznačan i definiran u potpunosti. K tome, postoji velika terminološka zbrka zbog toga što stručna literatura s kojom se susrećemo pojmove poput „homologija”, „identitet”, „korespondencija“, „analogija” koristi više-manje kao istoznačnice. Ekvivalencija je jedan od temeljnih pojmova kontrastivne frazeologije (kao što to primjećuje, primjerice, Matešić, 1985). U ovome slučaju, riječ je o ekvivalenciji frazeologizma, odnosno jedinica koje su zbog svoje prirode semantički neprozirne i zato izmiču pravilima govora. Sve navedeno čini fenomen ekvivalencije još kompleksnijim, no u isto vrijeme djelomično objašnjava kroničan nedostatak temeljitih radova u ovom području.

S kontrastivne točke gledišta, ustaljeni izrazi karakteristični su prema različitim stupnjevima međujezične ekvivalencije što jasno pokazuje da je frazeološka ekvivalencija u različitim prirodnim jezicima ujedno i fenomen *kontinuma* (usp. npr. Sułkowska, 2003).

Stupnjevitost frazeološke ekvivalencije javlja se u različitim klasifikacijama međujezičnog podudaranja ustaljenih jedinica. Primjerice, E. Ehegötz (1990) razlikuje dvije skupine ekvivalenata:

- direktni frazeološki ekvivalenti koji su identični prema značenju, unutar-njoj strukturi, te samim time i prema pozadinskoj slici,
- analogni frazeološki ekvivalenti, koji imaju identično značenje, ali se razlikuju na planu pozadinske slike.

S druge strane, M. Basaj (1982) predlaže sličnu ideju, ali detaljniju perspektivu. Prema njemu, moguće je razlikovati:

1. frazeologizme koji su identični u obama analiziranim jezicima → njihova stvarna i strukturalna značenja analogna su, kao što su i njihove sastavnice slične na formalno leksičkoj razini;

2. sveze koje imaju isto stvarno značenje (figurativno ili konceptualno), ali postoje razlike na leksičkoj razini → leksičke razlike mogu stvoriti pojedine semantičko-stilističke nijanse, ali opća pozadinska slika ostaje ista; u tom slučaju je najčešće riječ o razlikama u:

- jednostavnijoj ili složenijoj leksičkoj strukturi,
- razlikama na razini izraza (npr. različite rekcije, jednina, množina, itd.);

3. jedinice različite na formalnoj i leksičkoj razini te posljedično i prema pitanju pozadinske slike → ova kategorija postepena je i obilježena *kontinuumom*, ali možemo spomenuti barem dvije sasvim različite skupine frazeologizama, a to su:

- frazeologizmi slični prema svojim pozadinskim slikama,
- potpuno različiti frazeologizmi koje bi trebalo nazivati *semantičkim paralelama* → iako je njihova vanjska semantička razina prilično različita, oni su ipak koherentni na dubljoj semantičkoj razini budući da imaju analogno konceptualno značenje;

4. idiomi → sveze koje nemaju frazeološke ekvivalente u drugim jezicima.

F.-R. Weller (1979) predlaže sljedeću tipologiju frazeoloških izraza (koje naziva *idomima*):

- homogeni izrazi: radi se o potpunoj ekvivalenciji između izraza u ciljnom i izraza u materinskom jeziku, npr. *to fall ill*, *tomber malade*;
- transparentni izrazi: izraz iz ciljnog jezika govori sam za sebe, npr. *faire peau neuve*;

- heterogeni izrazi: postoji sintaktičko i/ili semantičko nepodudaranje između L1 i L2, npr. *ne pas mâcher ses mots, not to mince one's words*;
- djelomično heterogeni i djelomično homogeni izrazi, npr. *promettre monts et merveilles, to promise the moon/the earth*;
- izrazi koji sadrže lekseme koji se ne mogu upotrijebiti samostalno, npr. *être aux abois*;
- idiomatske jedinstvenosti čija značenja učenicima predstavljaju iznenađenja, npr. *couper les cheveux en quatre, donner sa langue au chat*;
- jednostrani idiomi: idiomatski izraz koristi se isključivo u materinskom ili isključivo ciljnom jeziku.

Provodeći vlastita kontrastivna istraživanja (Sułkowska, 2000b, 2003, 2004, 2006a, 2006b), predložili smo podjelu **frazeoloških ekvivalenta** na tri glavne vrste:

- homologni izrazi
- djelomični ekvivalenti,
- idiomi.

Svaka grupa može sadržavati različite podvrste ekvivalenata (usp. Sułkowska, 2003, 95-98).

HOMOLOGNI IZRAZI (HI) → u ovom slučaju, pozadinske slike ustaljenih izraza iste su. U skladu s tim, izraze karakterizira semantička i formalna ekvivalentnost. Slični su prema leksičkom sastavu (čini se da su leksičke sastavnice doslovno „prevedene” na drugi jezik ili da su sinonimi), kao i na gramatičkoj i sintaktičkoj razini (raspored sastavnica, kao i formalna organizacija ostaju analogne). Naravno, one impliciraju ista strukturalna i ustaljena značenja što se vidi na primjeru *avoir les mains liées* (fr.) i *mieć związane ręce* (polj.)

DJELOMIČNI EKVIVALENTI (DE) → za ovu grupu, ključna je opozicija pozadinske slike i formalnih razlika koje su značajne na leksičkoj, a ponekad i na gramatičkoj i sintaktičkoj razini, npr. *lever le pied* (fr.), *dać nogę* (polj.).

IDIOMI (I) → ovdje se radi o izrazima koji su ustaljeni i idiomatični isključivo u jednom od analiziranih jezika. Potencijalni ekvivalenti analiziranih jedinica transparentni su i doslovni. Očito je da kao takvi ne pripadaju frazeološkim kategorijama. A u tom slučaju, ni forma ni značenjska podvojenost izraza ne mogu biti slične. Istina, ovdje se susrećemo s doslovnim prijevodom prenese-nog značenja koji imaju idiomi, npr. *avoir un cheveu sur la langue* – francuski idiom, *poszło mu w pięty* – poljski idiom.

Stupnjevitost frazeološke ekvivalencije u različitim jezicima može se predočiti kao na slici 4.5.:

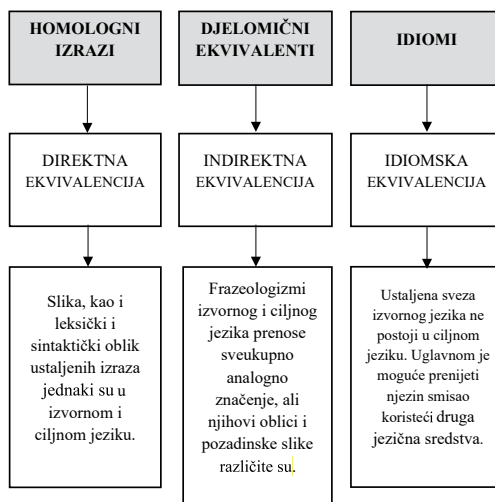

Slika 4.5. Stupnjevitost frazeološke ekvivalencije

Podjela ustaljenih jedinica na homologne izraze, djelomične ekvivalente i idiome u isto vrijeme odgovara i **trima tipovima ekvivalencije** koje je utemeljio M. Ballard (1992), a to su:

- direktna ekvivalencija: karakteristična je za doslovne prijevode; uočljiva je kada se u prijevodu leksičke jedinice i gramatičke strukture zamjenjuju odgovarajućim oblikom u ciljnom jeziku;
- indirektna ekvivalencija: javlja se kada su iste ideje u izvornom i ciljnom jeziku izražene drugačijim jezičnim oblicima;
- idiomatska ekvivalencija: tiče se struktura koje treba promatrati u cjelini; u tom slučaju može se izraziti globalno značenje tih struktura u ciljnom jeziku.

Opisani tipovi ekvivalencije mogu se pripisati našoj podjeli frazeologizma što je vidljivo na sljedećem prikazu (slika 4.6.):

Slika 4.6. Podjela frazeoloških ekvivalenata i vrsta ekvivalencije s kojom se slažu

Kao što navodi M. Tryuk (2001), analize kombinacija leksema su u većini slučajeva jednojezične te im se rijetko pristupa s višejezične perspektive koja bi se bavila problemima prevođenja. M. Tryuk spominje jedan od prijedloga istraživanja u tom smjeru koje je predložio Desmet, a to je provođenje **triju vrsta kontrastivnih istraživanja** na dvojezičnim ustaljenim izrazima koji se koriste u stručnim tekstovima.

1. Prvo istraživanje temelji se na distribucijskom pristupu te na otkrivanju uobičajenih i najčešćih kombinacija jednog pojma s ostalim jezičnim elementima. Na taj se način naglašava izbor koji svaki jezik čini na planu frazeoloških struktura u kojima je glavni element glagol ili imenica.
2. Drugi primjer kontrastivne frazeološke analize odnosi se na proučavanje razlika u leksičkoj derivaciji i referira se na informacije konceptualne prirode. Takva analiza pokazuje razlike i leksičke nedosljednosti među usporedivanim jezicima.
3. Treća vrsta istraživanja temelji se na transformacijskom pristupu. Analiziraju se različiti fenomeni poput nominalizacije glagola i pridjeva, kao i adjektivizacija. Ova istraživanja pružaju jasniji uvid u nepravilnosti koje su relevantne za uspoređene jezike.

Jasno je da su kontrastivna frazeologija i analize koje se bave međujezičnom ekvivalencijom ustaljenih izraza vrlo važne i iznimno korisne u prevođenju i učenju ustaljenosti sveza riječi u stranom jeziku. Dobro poznavanje frazeologije materinskog i ciljnog jezika preduvjet je za uspješno podučavanje ustaljenosti sveza riječi.

Zahvaljujući kontrastivnim frazeološkim istraživanjima, ustanovilo se da su:

- ustaljeni izrazi koji su unutar različitih jezika formirani spontano i neovisno, različito su organizirani prema pitanju pozadinske slike i na leksičko-formalnoj razini; takvi izrazi obično uzrokuju probleme prema pitanju ekvivalencije, stoga ih je poprilično zahtjevno prevoditi ili učiti;
- kalkirane posuđenice ili frazeologizmi koji su nastali poligenezom obilježeni su semantičkim i formalnim sličnostima, a osim toga pri kontrastivnoj analizi imaju višu razinu istoznačnosti;
- gramatičko-formalne razlike u strukturama jezika, kao i njihova karakteristična svojstva, česti su uzroci narušavanja frazeološke istoznačnosti.

Bibliografija

- Ballard, Michel (1992). *Le commentaire de traduction anglaise*. Pariz: Nathan Université.
- Bally, Charles (1909). *Traité de stylistique française*. Pariz: Klincksieck.
- Basaj, Mieczysław (1982). Ekwiwalencja tłumaczeń frazeologizmów. *Z Problemów Frazeologii Polskiej i Słowiańskiej*, 1, str. 157 – 165.
- Diaz, Olga (1981). *Acquisition des expressions idiomatiques en langue étrangère*. Doktorski rad. Pariz: Paris III.
- Ehegötz, Erika (1990). Versuch einer Typologie von Entsprechungen im zweisprachigen phraseologischen Wörterbuch. *Zeitschrift für Slawistik*, 35/4.
- Ettinger, Stefan (1998). Einige Überlegungen zur Phrasodidaktik. In : W. Eismann, ed. : *Europhras 95: Europäische Phraseologie im Vergleich: Gemeinsames Erbe und kulturelle Vielfalt*. Bochum: str. 201–217.
- González Rey, Isabel (2007). *La didactique du français idiomatique*. Fernelmont: InterCommunications & E.M.E, Belgique.
- González Rey, Isabel (2010). *La phraséodidactique en action: les expressions figées comme objet d'enseignement. La Culture de l'autre: l'enseignement des langues à l'Université – Actes*. Lyon. http://cle.ens-lyon.fr/50293376/0/fiche_article/ (pristup ostvaren 25. siječnja 2011.)
- Gross, Gaston (1996). *Les expression figées en français: noms composées et autres locutions*. Pariz: Ophrys.
- Hallsteinsdóttir, Erla (1999). Indizien der Phraseologizität: Erkennen und Verstehen von fremdsprachlichen Phraseologismen am Beispiel Deutsche als Fremdsprache. In : *Deutsch als Fremdsprache*, 2, Herder-Institut der Universität Leipzig, Verlag Langenscheidt, str. 93–97.
- Hessky, Regina (1992). Aspekte der Verwendung von Phraseologismen im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. *Fremdsprachen Lehren und Lernen*, 21, str. 159–168.
- Kótova, Marina (1998). As achegas rusas ós estudos fraseolóxicos. In : *Actas do I Coloquio galego de Fraseoloxía*. Santiago de Compostela, str. 247–256.
- Kühn, Peter (1985). Phraseologismen und ihr semantischer Mehrwert. Jemandem auf die Finger gucken' in einer Bundestagsrede. *Sprache und Literatur in Wissenschaft und Unterricht*, 16, str. 37–46.

- Kühn, Peter (1987). Deutsch als Fremdsprache im phraseodidaktischen Dornröschenschlaf: Vorschläge für eine Neukonzeption phraseodidaktischer Hilfsmittel. *Fremdsprachen Lehren und Lernen*, 16, str. 62–79.
- Kühn, Peter (1992). Phraseodidaktik. Entwicklungen: Probleme und Überlegungen für den Muttersprachenunterricht und den Unterricht DaF. *Fremdsprachen Lehren und Lernen*, 21, str. 169–189.
- Laskowski, Marek (2003b). Semantische und pragmatische Aspekte der deutschen und polnischen Phraseologie. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- Laskowski, Marek (2009). Związki frazeologiczne jako problem dydaktyczny na lekcjach języków obcych. *Języki Obce w Szkole*, 2, str. 16–28.
- Lüger, Heinz-Helmut (1997). Anregungen zur Phraseodidaktik. *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung*, 32, str. 69–120.
- Lüger, Heinz-Helmut; Lorenz Boujrot, Martine (2001). Phraseologie und Phraseodidaktik. *Französisch heute*, 200, str. 462–464.
- Markowski, Andrzej (2002). Nowy słownik poprawnej polszczyzny. Varšava: PWN.
- Matešić, Josip (1985). Problemy ruskiej i niemieckiej frazeologii. *Z Problemów Frazeologii Polskiej i Słowiańskiej*, 2, str. 17–25.
- Polański, Kazimierz (1993). *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wrocław: Ossolineum.
- Roulet, Eddy (1981). *Langue maternelle et langues seconds: vers une pédagogie intégrée*. Pariz: Hatier-Internationnal
- Sułkowska, Monika (2000b). Quelques réflexions sur l'équivalence sémantique et syntaxique des expressions figées (au niveau du français, italien et polonais). *Neophilologica*, 14. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, str. 72–81.
- Sułkowska, Monika (2003). Séquences figées: étude lexicographique et contrastive: question d'équivalence. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Sułkowska, Monika (2004). Traitement contrastif des séquences figées (SF) et problème de leur équivalence interlinguale. *Neophilologica*, 16. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, str. 189–200.
- Sułkowska, Monika (2006a) Équivalence interlinguale des expressions figées. In : K. Polański, éd. : *Linguistica Silesiana*. Vol. 27. Kraków, Universitas, 117–134.

- Sułkowska, Monika (2006b) Międzyjęzykowa ekwiwalencja frazeologizmów na przykładzie związków somatycznych w języku polskim, francuskim i włoskim. *Poradnik Językowy*, 6. Warszawa, Wydawnictwo UW, str. 6–16
- Tryuk, Małgorzata (2001). La phraséologie en terminologie : état de la question et perspectives du développement en Pologne. In : A. Clas, H. Awaiss, J. Hardane, eds : l'éloge de la différence : la voix de l'autre. Série: Actualité Scientifique, str. 401-409.
- Weller, Franz Rudolf (1979). „Idiomatizität” als didaktisches Problem des Fremdsprachenunterrichtserläutert am Beispiel des Französischen. *Die Neueren Sprachen*, 78, str. 530–554.
- Wéry, Laurence (2000). Approche des expressions idiomatiques en FLE. *Le Langage et l'Homme*. 35(4), str. 215-232.
- Zaręba, Leon (2004b). Les locutions idiomatiques en philologie romane: une approche didactique. W: Idem: *Szkice z frazeologii porównawczej francusko-polskiej i polsko-francuskiej: Esquisses de phraséologie comparative franco-polonaise et polono-française*. Kraków, Księgarnia Akademicka, str. 159–169.